

Ouderling M. Russell Ballard
van het Quorum der Twaalf Apostelen

Moeders en dochters

Het is in deze laatste dagen essentieel, zelfs cruciaal, dat ouders en kinderen naar elkaar luisteren en van elkaar leren.

Broeders en zusters, een half jaar geleden heb ik in de priesterschapsbijeenkomst van de algemene conferentie tot vaders en zoons gesproken. Zoals te verwachten viel, hebben mijn vijf dochters, 24 kleindochters en een immer groeiend aantal achterkleindochters mij om evenveel spreektijd gevraagd. Vandaag richt ik mij dus voornamelijk tot de moeders en dochters in de kerk.

Mijn lieve vrouw, Barbara, heeft een belangrijke, eeuwige invloed op onze dochters en kleindochters gehad; en die, op hun beurt, weer op haar. Moeders en dochters spelen een essentiële rol in elkaars leven, omdat zij elkaar helpen om hun oneindige mogelijkheden te verkennen, ondanks de ondermijnende invloeden van een wereld waarin het vrouw-zijn en het moederschap worden bezoedeld en gemanipuleerd.

President Joseph F. Smith heeft bijna een eeuw geleden tot de vrouwen van de kerk gezegd: 'Het is niet aan u om u te laten leiden door de vrouwen van de wereld; het is aan u om (...) de vrouwen van de wereld te leiden in alles wat prijzenswaardig is, alles wat goddelijk is, alles wat verheffend en zuiverend is voor de mensenkinderen' (zie *Leringen van kerkpresidenten*:

Joseph F. Smith [1998], p. 184).

Zusters, wij, uw broeders, kunnen niet datgene doen waarvoor u al vóór de grondlegging der wereld door God bent aangewezen. We kunnen het proberen, maar we zullen nooit uw unieke gaven kunnen kopiëren. Er is niets in deze wereld dat zo persoonlijk, zo stimulerend of zo levensveranderend is als de invloed van een rechtschapen vrouw.

Ik besef dat er jongevrouwen zijn die geen moeder hebben met wie ze dit kunnen bespreken. En velen van u, vrouwen, hebben op dit moment geen dochters. Maar omdat *alle* vrouwen in hun goddelijke natuur zowel het aangeboren talent als het rentmeesterschap hebben om een moeder te zijn, is het meeste van wat ik ga zeggen evenzeer van toepassing op grootmoeders, tantes, zussen, stiefmoeders, schoonmoeders, leidsters en andere rolmodellen die soms de hiaten vullen in deze belangrijke moeder-dochterrelaties.

Jongevrouwen, je moeder bewondert jullie. Zij ziet in jou de belofte van toekomstige generaties. Alles wat je bereikt, elk probleem dat je oplost, brengt haar pure vreugde. En evenzo zijn *jouw* zorgen en verdriet *haar* zorgen en verdriet.

Vandaag wil ik jullie, jongevrouwen,

enkele suggesties doen over hoe je het beste haalt uit je relatie met je moeder. En daarna heb ik een aantal suggesties voor moeders over hoe zij hun invloed op hun dochters en de andere gezinsleden zoveel mogelijk kunnen aanwenden.

Het is, jammer genoeg, geen enkel probleem om de verwarring over en het vertekende beeld van het vrouwzijn in de hedendaagse maatschappij te illustreren. We worden op radio en tv, in tijdschriften en in films overspoeld met onfatsoenlijke, onzedelijke, opzichtige vrouwen — en de wereld vindt het allemaal prachtig. De apostel Paulus heeft profetisch gesproken over ‘zwarte tijden’ in de laatste dagen, en noemde specifiek iets wat hem in het bijzonder als gevaarlijk voorkwam: ‘[dwaaz] vrouwtjes (...) die met zonden beladen zijn en gedreven worden door velerlei begeerten’ (2 Timoteüs 3:1, 6, naar KJV). In de populaire cultuur worden vrouwen vaak als dwaas, onbeduidend, dom en hulpeloos voorgesteld. Het maakt hen tot een object en schoffeert hen, en doet het voorkomen of zij het mensdom niet meer te bieden hebben

dan een verleidelijk uiterlijk — ongetwijfeld de gevaarlijkste en meest verbreide boodschap die de tegenstander vrouwen over zichzelf wil doen geloven.

En daarom, lieve jongevrouwen, dring ik er met heel mijn hart bij je op aan om je voorbeelden en rolmodellen niet in de populaire cultuur te zoeken. Neem liever je getrouwe moeder tot voorbeeld. Neem *haar* tot voorbeeld, niet de beroemdheden wier normen niet stroken met de normen van de Heer, en wier waarden geen eeuwig perspectief weerspiegelen. Kijk naar je moeder. Leer van haar sterke punten, haar moed en haar getrouwheid. Luister naar haar. Misschien weet ze niet hoe ze moet sms’en en zit ze ook niet op Facebook. Maar als het op gevoelskwesties en op spiritualiteit aankomt, heeft ze een schat aan ervaring. Als de tijd komt dat je gaat trouwen en het moederschap zich aandient, zal zij je grootste bron van wijsheid zijn. Er is niemand op aarde die net zo van je houdt of bereid is net zo veel op te offeren om je te stimuleren en het geluk binnen je bereik te brengen — in dit leven en voor eeuwig.

Houd van je moeder, jonge zusters. Respecteer haar. Luister naar haar. Vertrouw haar. Zij heeft het beste met je voor. Zij bekommert zich om je eeuwig veiligheid en geluk. Wees dus lief voor haar. Heb geduld met haar gebreken, want die heeft ze. Die hebben wij allemaal.

Nu wil ik mij kort richten tot u, moeders, over de bijzondere rol die u in het leven van uw dochters speelt. Een vriendin van ons maakt vaak uitstapjes met haar neven en nichten. Na elke uitstapje verbaast zij zich er telkens weer over hoe zeer de meisjes qua gedrag op hun moeder lijken. Als de moeder ijverig is, zo ook de dochter. Als de moeder ingetogen is, dan is het meisje dat ook. Als de moeder slippers en andere vrijetijdskleding draagt naar de avondmaalsdienst, zo ook haar dochter. Moeders, uw voorbeeld is uitermate belangrijk voor uw dochters — zelfs als ze dat ontkennen.

Door de eeuwen heen zijn het de vrouwen geweest die hun kinderen morele waarden hebben bijgebracht. Dat onderricht begint in de wieg en houdt het hele verdere leven van hun

kinderen aan. Tegenwoordig wordt onze maatschappij bestookt met boodschappen over het vrouw-zijn en het moederschap die gevaarlijk en volslagen verkeerd zijn. Als uw dochters openstaan voor deze boodschappen, kunnen zij op het pad naar zonde en zelfvernietiging terechtkomen. Uw dochters zullen zich hier misschien niet van bewust zijn, tenzij u ze dat vertelt, of beter nog, ze laat zien hoe ze goede keuzen kunnen maken. Als moeder in Israël bent u voor uw dochters de eerste verdedigingslijn tegen de listen en lagen van de wereld.

Moeders, ik weet dat het er soms op lijkt dat onze kinderen geen aandacht schenken aan de lessen die we hun proberen bij te brengen. Geloof me, ik heb die wezenloze blik in de ogen van tieners zien komen, net als je aan het beste deel van je les wilt beginnen. Laat ik u dan zeggen dat zelfs als u denkt dat uw dochter totaal geen aandacht heeft voor wat u haar vertelt, ze toch leert en kijkt hoe goed uw woorden en daden met elkaar overeenkomen. De dichter en filosoof Ralph Waldo Emerson heeft gezegd: ‘Wat u doet, klinkt zo hard in mijn oren dat ik niet kan horen wat u zegt’ (zie Ralph Keyes, *The Quote Verifier* [2006], p. 56).

Leer uw dochters vreugde te vinden in de opvoeding van kinderen. Dat is waar hun liefde en talenten de grootste eeuwige betekenis hebben.

Overweeg in deze context de uitspraak van president Harold B. Lee dat ‘het belangrijkste werk dat u ooit zult verrichten, binnen de muren van uw eigen huis ligt’ (*Leringen van kerkpresidenten: Harold B. Lee* [2000], p. 134). Dat geldt uiteraard voor ons allemaal, maar het geldt vooral waar het de band tussen moeder en dochter betreft.

Moeders, leer uw dochters dat een getrouwe dochter van God de verleiding weerstaat om te roddelen of te kritiseren. In een redevoering tot de zustershulpvereniging in Nauvoo heeft de profeet Joseph de zusters de volgende raad gegeven: ‘De tong is een onberekenbaar kwaad — bedwing uw tong over zaken die van geen belang zijn’ (*Leringen van kerkpresidenten: Joseph Smith* [2007], p. 489).

In recente jaren is er een stortvloed aan artikelen, boeken en films verschenen over vrouwen en meisjes die roddelen en ‘gemeen’ zijn. Satan is er altijd op uit om de kostbaarste dimensie van de goddelijke natuur in een vrouw te ondermijnen — haar verzorgende kwaliteit.

Het is in de moeder-dochterrelatie waar een dochter leert wat verzorging inhoudt doordat ze zelf wordt verzorgd. Ze wordt gekoesterd. Ze wordt onderrichtet en ervaart uit eerste hand hoe het voelt dat iemand genoeg om haar geeft om haar te corrigeren, en haar tegelijk te bemoedigen en in haar te geloven.

Denk eraan, zusters, God is de bron van alle morele en geestelijke kracht. We krijgen toegang tot die kracht door verbonden met Hem aan te gaan en die na te komen. Moeders, leer uw dochters het belang van het sluiten van verbonden, en laat ze daarna zien hoe ze die verbonden nakomen, zodat ze verlangen zo te leven dat ze naar de tempel kunnen gaan.

In de huidige tijd betekent dit dat u met uw dochters over seksualiteit praat. Uw dochters, en ook uw zoons, groeien op in een wereld waarin losse seksuele contacten onder jongeren haast als vanzelfsprekend worden gezien. De onfatsoenlijke, onkuise vrouw wordt geïdealiseerd en maar al te vaak geprezen en geïmiteerd. Hoewel we er in de huiselijke sfeer voor kunnen zorgen dat we zo min mogelijk aan die onsmakelijke uitwassen van het moderne leven worden blootgesteld, kunnen uw dochters de schaamteloze seksuele boodschappen en verlokkingen in hun omgeving niet geheel uit de weg gaan. U zult geregeld openhartige gesprekken met uw dochters moeten hebben, waarin u ze de waarheid over deze kwesties leert.

Zij dienen bijvoorbeeld te begrijpen dat zij, als ze kleding dragen die te strak, te kort of te laag uitgesneden is, niet alleen een verkeerde boodschap naar de jongemannen met wie zij omgaan uitzenden, maar ook in hun eigen denken de misvatting bestendigen dat de waarde van een vrouw volledig afhankelijk is van haar sensuele uitstraling. Dat viel nooit en valt nooit binnen de rechtschappen definitie van een getrouwe dochter van God. Dat dienen zij, duidelijk en herhaaldelijk, uit uw mond te horen, en bovendien dient u te laten zien dat u de normen ten aanzien van kleding, uiterlijke verzorging en een ingetogen levenswijze consequent huldigt.

Alle jongeren zullen eerder verbonden aangaan en nakomen als ze leren om het gezelschap en de stem van de Geest te herkennen. Leer uw dochters hoe de Geest werkt. Wijs hen op de Schriften. Geef ze ervaringen die hen helpen om de zegen van de priesterschapsmacht in hun leven te koesteren. Door hun verbonden na te komen leren ze zich open te stellen voor de stem van de Heer en persoonlijke openbaring te ontvangen. God zal hun gebeden zeker horen en verhooren. Het thema van de wekelijkse activiteitenavond geldt zowel voor onze jongeren als voor ons: 'Wees sterk en moedig. Sidder niet en word niet verschrikt, want de Here, uw God, is met u, overal waar gij gaat' (Jozua 1:9). Dat zal hen veilig naar de zegeningen van het huis des Heren voeren.

Vergewis u ervan dat ze weten dat de verbonden nakomen de veiligste weg is naar eeuwig geluk. En leer hun, zo nodig, hoe ze zich bekeren en hoe ze rein en waardig blijven.

Als dit alles u bekend in de oren klinkt, broeders en zusters, dan komt dat omdat ik de laatste drie algemene conferenties tot ouders en hun kinderen heb gesproken. Vorig jaar april heb ik de jongeren aangemoedigd om 'lessen uit het verleden' te leren. Uit die toespraak citeer ik als volgt: 'Als je gewillig bent om te luisteren en te leren, kun je bijzonder belangrijke lessen leren van hen die ons zijn voorgegaan. (...) Hoeveel beter zal je leven zijn als je het edele voorbeeld van de getrouwe volgelingen van Christus navolgt' ('De lessen uit het verleden leren', *Liabona*, mei 2009, pp. 31, 33).

Vorig jaar oktober heb ik in de priesterschapsbijeenkomst tot vaders en zoons gesproken, en nu heb ik mij hoofdzakelijk tot moeders en dochters gericht. Mijn boodschap is telkens anders, maar toch dezelfde geweest.

Ik hoop dat u luistert, een patroon ziet en de bestendige, consequente boodschap hoort dat het in deze laatste dagen essentieel, zelfs cruciaal, is dat ouders en kinderen naar elkaar luisteren en van elkaar leren. Het zijn geen zweverige denkbeelden die ik besproken heb. Zij vormen de kern, het middelpunt van Gods plan voor onze eeuwige vreugde en vrede.

De kerk zal helpen waar ze maar kan. We zijn er om ouders en kinderen te steunen en te sterken. Het gezin is echter de belangrijkste plek om de jongeren van nu voor te bereiden, zodat ze straks leiding kunnen geven aan de gezinnen en aan de kerk. Het is onze verantwoordelijkheid als vader en als moeder al het mogelijke te doen om van onze jongeren getrouwe en rechtschapen mannen en vrouwen te maken. Het is thuis waar we door voorbeeld en voorschrift in het evangelie onderwijzen.

Ik besluit mijn raad met deze profetische samenvatting van president Joseph F. Smith: 'Onze familiebanden zijn niet alleen voor dit leven bedoeld. We leven tenslotte voor tijd en alle eeuwigheid. We ontwikkelen vriendschappen en relaties voor tijd en alle eeuwigheid. (...) Wie gelooft er buiten de heiligen der laatste dagen nog meer dat de familiebanden na dit leven zullen worden voortgezet? Dat de vader, de moeder en de kinderen elkaar zullen herkennen (...)? Dat deze familiebanden een onderdeel van Gods volmaakte plan zijn, en dat we allemaal in de eeuwigheid verder zullen leven?' (*Leringen: Joseph F. Smith*, p. 385).

Moge God ons zegenen opdat we elkaar binnen de muren van ons huis onderwijzen, stimuleren en voorbereiden op het grote werk dat door ons allen nu en in de toekomst moet worden gedaan. Dat bid ik in de naam van Jezus Christus. Amen. ■